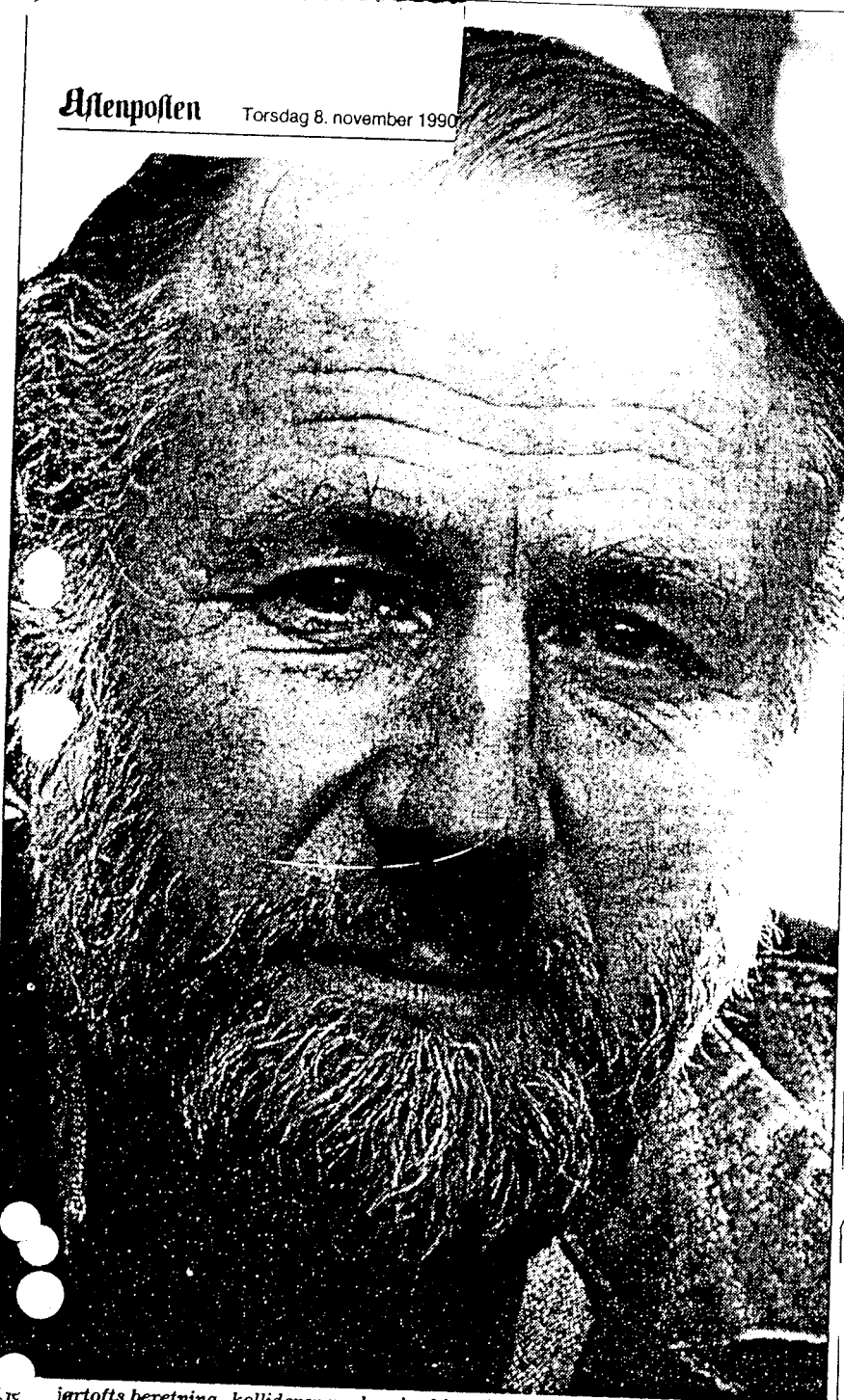

Aftenposten

Torsdag 8. november 1990

Kjell Fjærtøfts beretning kolliderer med andre historikers fremstillinger.

Levende om 1940

Kjell Fjærtøft:
ULVETIDEN

Krig og samarbeid.
Gyldendal.

Anmeldt av
WERNER CHRISTIE

Kjell Fjærtøft har skrevet flere bøker fra krigen i Nord-Norge, og i sin bok «Mot stupet» tar han for seg opptakten til krigen i Norge. «Ulvetiden» behandler tiden fra 11. april og frem til 7. juni 1940 – dagen da konge, kronprins og regjering forlot Norge ombord på krysseren «Devonshire».

I «Ulvetiden» beskrives det hvordan man på sentralt hold søker samarbeide med tyskerne mens norske og allierte styrker ennå er i full kamp. Allerede 22. april melder tyskerne Værnes som operativ, og en måned senere arbeider over 2000 nordmenn frivillig på flyplassen. Samtidig tar flyene av for å bombe nordmenn som kjemper i Nord-Norge.

Fjærtøft er ikke nådig mot Administrasjonsrådet, og biskop Berggrav får hard medfart: «Orden hører med i Guds rike. Broderkjærligheten tvinger til innsats mot borgerkrig», skriver Berggrav i sin dagbok. Fjærtøft finner betegnelsen «borgerkrig» påfallende, og synes ellers at biskopen er svært så aktiv på det verdslige området – så aktiv at han i realiteten går tyskernes ærend. Mange andre personer og grupperinger kommer i Fjærtøfts skuddlinje, og han er meget kritisk overfor den allierte innsatsen.

Foruten de konkrete hendelser som beskrives og dokumenteres, gir Fjærtøft glimt fra krigens hverdag. Vi får blant annet en livfull beretning om et triumvirat som består av den svenske «kaptein» Björkmann, veteranen fra vinterkrigen Eero Koskela, og altaværingen Johannes Koppe-rud.

Er det riktig å ofre så meget plass på slike originaler? Jeg mener ja, krigen i Norge er ikke bare det som fremgår av rapporter og støvete arkiver, den var i høy grad en sum av ukoordinert og tildels heroisk innsats av enkeltmennesker. Disse stemningsbildene

gir dessuten boken driv og farve.

Når det gjelder språk og terminologi, heter de tyske flyene Heinkel og Junkers, og ikke Henkel og Junker. General Pellengahr var sjef – ikke kommandør for 196. divisjon. Og når Ljungberg ved en anledning benevnes som forsvars-sjef, må dette være en ren trykkfeil. Boken har en rikholdig kildehenvisning, men man savner et navneregister. Det hadde også vært praktisk med noen kart og oversikter.

Disse innvendinger er pirklige. Som helhet er «Ulvetiden» et vesentlig bidrag til vår krigshistorie. Beskrivelsen av maktkampen i de første dager etter overfallet kolliderer på flere steder med andre historikeres fremstillinger. En av grunnene er utvilsomt at Fjærtøft er nordlending på sin hals, og det er både rett og riktig når han setter de dramatiske kamphandlinger i nord i skarpt relieff mot lunkenhet og forhandlingsvilje i det okkuperte Norge.

Jeg skal ikke forsøke å skifte sol og vind mellom de andre krigshistorikerne og Fjærtøft, men jeg håper, i likhet med Fjærtøft, at boken vil skape debatt.

«Ulvetiden» representerer et omfattende arbeide – tildels nybrott. Takket være sine inkvisitoriske studier og sin rettferdighetssans har Fjærtøft maktet å gjøre stoffet levende og fengslende.

Vi ser frem til hans neste bok.